

Dostlar düşmanlar...

Bölgede gelişmeler bir anda hızlandı; üstelik biz “ölümlüleri” serseme çevirecek biçimde! Dış politikanın neredeyse doğrudan iç politika haline geldiği bir dönemde hükümet, daha doğrusu Saray’ın gelişmeler karşısındaki “çelişkili” tutumlarından sonuçlar çıkarmaya çalışıyoruz.

Barzani ile nereden nereye!

“Dostlar” ve “düşmanlar” adeta ışık hızıyla değişiyor. Çok kısa bir süre önceye kadar devletimizin bölgedeki neredeyse tek dostu IKBY ve Başkanı Barzani’ydi. Kendisiyle hem ekonomik hem de politik olarak çok verimli ilişkiler kurulmuştu. Irak merkezi hükümetinin bütün itirazlarına rağmen Federe Kürdistan petrolü (Kerkük’ten çıkan da dâhil) Türkiye’ye akıyor, buradan da dünyaya pazarlanıyordu. Kürdistan aynı zamanda önemli bir ihracat pazarı ve yatırım alanıydı. Politik ilişkiler de en az ekonomik ilişkiler kadar ileri boyutlara varmış, Barzani

yönetimi en önemli politik müttefik haline gelmişti. Barzani ve temsil ettiği sınıfsal-politik güçler, devletimizin PKK ile hem içeride hem de dışarıda sürdürdüğü mücadelenin ideolojik ve politik olarak başlıca destek unsurlarından biriydi. Bu güçler, Türkiye tarafından bölgede ve uluslararası planda son yıllarda ciddi bir yükseliş gösteren PKK'nin alternatifi, Kürt ulusal-siyasi hareketinin engellenmesinin başlıca aracı olarak görülüyordu.

Irak'la ilişkiler: "Sen benim kalitemde değilsin...!"

Bu yakınlığın bir de Irak politikasına ilişkin yönü vardı. Malûm, daha üç beş gün öncesine kadar Irak'la ilişkiler berbat durumdaydı. Türkiye, Irak merkezi hükümetinin "egemenliğini" ve itirazlarını hiçe sayarak IKBY ile bin bir çeşit paralel ilişkiyi sürdürüyordu. Bu sadece Barzani iktidarının petrol sevkiyatıyla sınırlı da değildi. Türkiye Kürdistan güvenlik güçlerini eğitiyor, aynı zamanda Barzani'yle ilişkiler sayesinde yine "eğitici bir güç olarak meşhur Başika kampında, üstelik de Irak hükümetinin bütün itirazlarına ve "işgalci" suçlamalarına rağmen üsleniyordu. RTE'nin Irak Başbakanı Abadi'ye, tam bir "iç politika" üslubuyla "Sen benim kalitemde, kıratımda değilsin, haddini bil!" diye seslenmesine yol açan sorunun temelinde rejimin Musul'la ilgili hesapları yatıyordu. İktidar, IŞİD'in elindeki Musul'un geri alınması sürecinde belirleyici olamasa da katılımcı bir rol oynayarak iyiden iyiye İran'ın denetimine geçmeye başlayan süreci frenlemeye çalışıyordu. Türkiye'nin bölgede tamamen devre dışı kalmasına veya etkisinin büyük ölçüde azalmasına yol açabilecek bu gidişatı durdurmak, en azından dengelemek gerekiyordu. İran'ın, kendi Devrim Muhafızları (Kudüs Gücü) yanı sıra bölgedeki Hizbullah ve Haşd el Şaabi (HŞ) gibi silahlı güçler aracılığıyla genişleyen etkisi karşısında, içinde bütün İran karşıtı güçlerle birlikte oluşturmayı hayal ettiği, ABD destekli bir "Sünni Ekseni" projesinin sebebi hikmeti buydu. Bu arada bu Sünni gücün önemli unsurlarından biri de doğal olarak Irak Kürdistanı'ndaki Barzani yönetimi

olacaktı. Hatırlanacağı üzere Musul savaşının hazırlıkları sürerken Türkiye, harekâta Irak merkezi silahlı güçlerinin bir parçası olarak yer almaya hazırlanan ve ardında açık bir İran desteği olan HŞ'nin varlığını öne sürerek Irak merkezi hükümetine karşı açık ve tehditkâr bir tutum takındı. Tehditkâr diyoruz, çünkü Türkiye, uzun yıllar önce uluslararası bir anlaşmayla kapandığı düşünülen "Musul Meselesi"ni yeniden gündeme getirmeye çalışıyordu! Özellikle Kürt referandumundan az önce Saray medyası, ortaya çıkan yeni durumun, 1926 anlaşmasını geçersiz kılacağı, Türkiye'nin müdahale hakkını doğuracağı yönünde yayınlara başlamıştı. Herkesin, hatta "ta nerelerden gelen" ABD'nin bile içinde olduğu bir meseleye Türkiye neden uzak kalsındı ki!? Mevzu, İran'ın Şiiliği ve onun yine Şii ve Arap "vekili" HŞ'nin bir "Sünni kenti olan Musul'a ve bölgedeki bazı Türkmen yerleşimlerine girerek katliam yapma ihtimali üzerinden deşilmeye başlandı. Yeni "canavarımız" veya "teröristimiz" artık bu Şii-Arap örgüttü. Gerçi o dönem bu örgütün sadece Şii Araplardan oluşmadığını, içinde binlerce Sünni Arap'ın, Şii Türkmen'in (Irak Türkmenlerin de çoğunluğu Şii'dir.) ve hatta Hristiyan milislerin olduğunu söyleyenler olduysa da bizimkilerin çizmeye çalıştıkları imajı bozacak böyle ayrıntılara kulak asmadığı bilinir.

25 Eylül'den sonra

Barzani iktidarının başını çektiği 25 Eylül referandumundan beri işler tersine dönmüş gibi! Barzani neredeyse en büyük düşman. Onca "nasihate" ve aba altından gösterilen sopaya rağmen yapılan referandumun ardından öfke ve aşağılama karışımı bir ses tonuyla "Bir gece ansızın gelebiliriz!" makamına geçildi. Yok, bilinen Kürdistan'la sınırlı kalınsaydı da sorundu ama bunun ötesine geçilip "kadim Türk yurdu" Kerkük'ün de referanduma dâhil edilmesi affedilir gibi değildi. Bırakın Kürdün gün yüzü görmemesine dayalı "Türk milli ülküsünü," üstelik bir de Kerkük'ün de işe karıştırılması Saray'ın önde giden müttefiki Bahçeli'yi de

öfkelenmiştir ve beş bin ülkücünün yola çıkmaya hazır olduğunu ilan etmesine neden olmuştur. Tabii ki, iş "milli tepkilerle" de sınırlı kalmadı; "bağımsız Kürdistan" denince akan suların durduğu bir coğrafyada önemli "doğal müttefikler" vardı. Saray iktidarı, bölgesel istikbali açısından en önemli engel olarak gördüğü İran ve sürekli sürtüştüğü Irak'la anında "aşk" yaşamaya; Kürdistan'a yönelik askeri, siyasi ve ekonomik bir kuşatma amacıyla görüşmelere başladı.

İyi de..!

Şimdi, bütün bu çelişkili tutumların zaten dış politikada, çıkarlar gereği normal olduğu söylenebilir. Ancak ortada sonuçları itibariyle tuhaf bir durum var. Birincisi, kısa süre öncesine kadar en sıkı müttefik ve bölge politikasında en önemli araçlardan biri olan Barzani'nin bir düşman haline getirilmesi, rejimin içeride ve Suriye'de güttüğü Kürt politikası açısından ciddi bir çelişki içeriyor. Bu politikanın tek "tutar tarafı" RTE'nin iktidarını "antiemperyalist" bir söylemle, en azından şimdilik üzerine oturtmaya çalıştığı milliyetçi yeni iktidar bloğunun birlik ve bütünlüğüne katkı sağlaması. Ancak bu aynı zamanda Türkiye'nin bölgedeki hegemonya, hatta yayılma planları açısından önemli bir aracı kaybetmesi anlamına geliyor. Bilindiği üzere devletimiz birkaç yıl önce bu uğurda kendi Kürtleriyle barışmayı bile göze almıştı! (Çözüm Süreci) Türkiye ve Suriye Kürtlerinin yanı sıra Irak Kürtleri ile geline durum, bölgede Kürtler üzerinden olumlu bir strateji çizilemeyeceğini göstermektedir.

Bir başka önemli husus, Barzani ile ittifakın bozulmasıyla, geleneksel Kürtleri Kürtlerle engelleme politikasının çıkmaza girmesidir. PKK'nin var olan konjonktürde ulaştığı avantajlı konumu, Barzanicilik vasıtasıyla sınırlama yöntemi, son yaşananlar düşünüldüğünde uygulanamaz hale gelmiş görünmektedir. Üstelik, her ne kadar Süleymaniye'de herkesin katıldığı bir toplantıda alınan karar gereği olduğu söylene de, Kerkük ve 2014'ten beri IKBY'nin elinde bulunan tartışmalı

bölgelerin çok kısa bir sürede Irak güçlerinin eline geçmesi Barzani'nin toplumsal-politik itibarına büyük zarar verirken PKK'nin itibarını hayli yükselttiği veya yükselteceği söylenmektedir. Muhtemelen bu durum sadece Türkiye ve Suriye için değil, Irak Kürdistanı için de geçerlidir. Eğer birtakım manevralarla durum yeniden tersyüz edilip Kürdistan'da yeni bir "müttefik" bulunmadığı takdirde, Türkiye bölgenin bütün Kürtleriyle kavgalı duruma düşmüş olacaktır. Türkiye'nin Irak Kürdistanı'na karşı aşağılayıcı dili ve düşmanca tutumu, İran'ın ve hatta Irak merkezi hükümetinin çok daha diplomatik ve her şeye rağmen dengeli tutumlarıyla karşılaştırıldığında tuhaf gelebilir. Ancak, Türkiye'nin bölgede bütün araç ve imkânlarını kaybedip giderek Kürt meselesinin sınırlarına sıkıştığı düşünüldüğünde bu anlaşılır bir durumdur.

Bu ne sevinç..!

Sorun ve tuhaflıklar elbette Kürtlerle sınırlı değil; çok daha kapsamlı. Mesela Kürt düşmanı iktidar medyamızın sevinç çılgınlıkları arasında, asıl rakip olarak görülen İran bölge stratejisinde başarılı bir adım daha atmış ve etkisini biraz daha pekiştirmiştir! Hatta iktidara yakın kimi yazarlar, bu tuhaflığa dikkat çekerek diğer refiklerine, İran'ın Kerkük'teki başarısına ve Barzani'nin yenilgisine neden bu kadar sevindiklerini sorma gereği duymuşlardır! Musul olayında düşman ilan edilmiş "Şii" HŞ'nin Kerkük'te "Sünni" Kürtlere karşı zaferinin iktidar çevrelerinde bu kadar sevinç ve mutluluk uyandıracacağını kim tahmin edebilirdi! Neticede Saray iktidarı, İran'ın yanı sıra daha üç gün önce "Kıratımda değilsin!" dediği Başbakan Abadi ve "Şii" Irak hükümetinin başarılarına "muhtaç" hale düşmüştür!

Gelinen noktada, eğer mezhebi farklılıklarla bölünmüş ve Şii bölümü IŞİD saldırısına uğrarken hiçbir tepki gösterilmemiş Irak Türkmenleri üzerinden akıl dışı bir hesap yapılmıyorsa Suriye'den sonra Irak politikası da iflas etmiştir.

Çaptan düştüler, ancak...

Daha önce de vurguladığımız üzere, “stratejik derinliklerden” ve “oyun kurucu bölge gücü” heveslerinden yola çıkılarak gelinen nokta budur. Türkiye, bölgede artık herhangi bir hegemonya ve gerçek bir kazanım sağlayamayacak derecede “çaptan düşmüş” görünmektedir. Suriye’deki “inisiyatif” halihazırda önemli oranda Astana Süreci’ne, yani Rusya ve İran ile mutabakata bağlıdır. Rejim, bu gerileyişin iç politikada, en önemlisi de yeni Bonapartist rejimin istikbali için yaratacağı tehlikeleri Kürtlere vurarak önlemeye çalışmaktadır. Öyle ki bu uğurda “Esed”le bile anlaşmaya razıdır. Ancak Kürt milli meselesinin geldiği nokta hesap edildiğinde Türkiye’nin bu konuda da büyük bir yanlışın içinde olduğu ve uzun vadede tabiri caizse “kendi kuyusunu kazdığını” söyleyebiliriz.

Tabii, varılan noktanın iktidarın yakın sonu veya bölgedeki manevra alanınının mutlak biçimde tükenmesi anlamına geldiği söylenemez. Saray rejimi varlığını korumak amacıyla dışarıdaki kayıplarını içeride dozu giderek artan bir zorbalık ile telafi yoluna girmektedir. Bu zorbalık, Kürt, hatta “Batı” düşmanlığına dayalı bir “milli ittifakla” ayakta tutulmak istenmektedir.

Birtakım Osmanlıcı hayallerden kurulu “stratejik derinliğini” çoktandır kaybetmiş olan bölge politikası ise çok sığ bir biçimde ve neredeyse günöbirlik taktiklerle yürütölmektedir. Ancak yine de çareler tükenmez! Mesela Suriye’de giriştiği her türlü gerici-karşıdevrimci-İslamcı-mezhepçi ittifaka rağmen iflastan kurtulamayan ve etkinliğini, kısmen ABD’nin, büyük ölçüde de Rusya ve İran’ın çizdiği sınırlar içinde sürdürmek durumunda kalan Türkiye, büyük güçler arasındaki denge, çatlak ve çelişkilerden istifade ederek yeni fırsatlar arama peşindedir. Saray rejimini ayakta tutmayı amaçlayan bu fırsat arayışının sonunda büyük bedelleri olan kanlı bir savaşa yol açma ihtimali yabana atılmamalıdır. Tarih, müflis diktatörlüklerin son bir gayretle giriştiği savaşlarla doludur. Her şeyin bir sonu vardır, ancak bu son her zaman o

kadar kolay gelmez. Hasarın azaltılması ve bu iktidarın gidişinin hayırlara vesile olması emek güçlerinin birliğine, bağımsızlığına ve örgütlü gücüne bağlıdır.